ŠOKOLADO ISTORIJA NĖRA TIK SALDI

2021
Panevėžio darbo rinkos mokymo centras
VeriTage: Integruotas Europos kultūros paveldas profesiniame mokyme

TURINYS

PRATIMO TEMOS PRISTATYMAS 2
PRATIMO VEIKLŲ PRISTATYMAS. Kakavos pupelės – džiaugsmas ir skausmas 3
PRATIMO EIGA 4
1 užduotis „Tamsioji šokolado gamybos pusė“ 4
2 užduotis „Pasaulio šokolado meistrų talentas“ 7
3 užduotis „Ar egzistuoja lyčių lygybė turizmo sektoriuje?“ 8
ŠALTINIAI 9

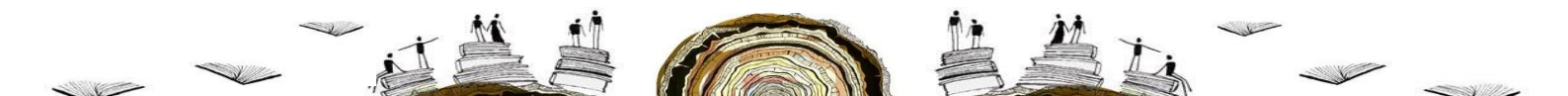

PRATIMO TEMOS PRISTATYMAS

Šokoladas – vienas populiariausių saldumynų pasaulyje. Spėjama, kad pirmasis šokoladas galėjo būti pagamintas prieš 4 tūkst. metų. Jis nebuvo plytelės formos ir suvyniotas į dailų popierių. Tai buvo gėrimas, gamintas iš kakavos pupelių su įvairiais priedais.

Kakavos pupelės buvo ne tik išskirtinė prabangos prekė, bet ir ilgalaikė investicija, nes jų tinkamumo laikas labai ilgas – net 50-60 metų. Pupelės buvo naudojamos ir kaip pinigai: už vieną pupelę buvo galima nusipirkti pomidorą, už 10 pupelių – triušį ir pan.[1]

Šokoladas šiandien yra tapęs atskirų Europos ir pasaulio šalių kultūros paveldo dalimi, todėl šiame pratime jam skiriamas didžiausiais dėmesys. Atliekant užduotis siekiama paskatinti mokinius į šokoladą pažvelgti iš dviejų skirtingų perspektyvų. Pirmiausiai, daugelio mėgstamas šokoladas gali būti meno išraiška. Jį galima ne tik skanauti, bet iš jo ir kurti meną.

Tuo pačiu jis primena kruviną žmonijos istorijos faktą, kuris, regis vėl įsigali šiuolaikinėje masinėje produkcijoje. Šiuo metu 70 procentų pasaulio kakavos pupelių atkeliauja iš keturių Vakarų Afrikos šalių: Dramblio Kaulo Kranto, Ganos, Nigerijos ir Kamerūno. Ganos ir Dramblio Kaulo ūkiuose, kuriuose užauginama beveik pusė visos kakavos pasaulyje ir dirba apie 2 milijonai mažamečių vaikų[2]. Vaikų išnaudojimo klausimą kelia įvairios organizacijos ir žurnalistai, kurie pastaraisiais metais smerkė plačiai paplitusį vaikų išnaudojimą, ypač Vakarų Afrikoje.

Nuotrauka: „Pasaulio šokolado meistrų" 7-ojo leidinio viršelis.
7-ajame leidinyje daugiausia dėmesio skiriama šokolado gastronomijos ateičiai – kiek / kaip ateityje miestai darys įtaką gyvenimo būdui, vartojimui, pasirinkimui ... ir mėgavimuisi šokoladu.

[1] Šaltinis: https://www.tv3.lt/naujiena/gyvenimas/616980/sokolado-istorija-menas-apgauti-dievus-ir-pupeliu-klastojimas
[2] Šaltinis: https://www.delfi.lt/gyvenimas/5braskes/uz-velykiniu-kiskuciu-slepiasi-liudna-afrikos-vaiku-kasdienybe.d?id=70801160

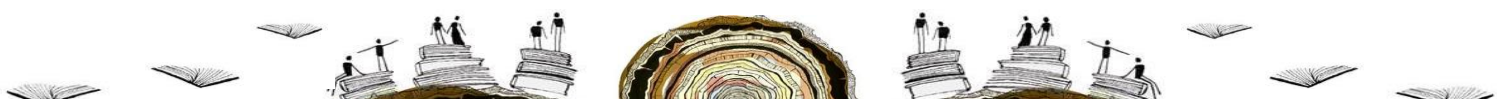

PRATIMO VEIKLŲ PRISTATYMAS.
Kakavos pupelės – džiaugsmas ir skausmas

Pradedant pratimą 1 užduotyje siūloma pažiūrėti vaizdo įrašą iš TED edukacinių vaizdo įrašų serijos, kuriame trumpai pristatoma šokolado istorija; taip pat vaizdo įrašą iš Miki Mistrati 2009 m. sukurto dokumentinio filmo, kuriame žurnalistė, keliaudama po Vakarų Afriką, atskleidžia vaikų darbo naudojimą kakavos plantacijose, susijusiose su didelėmis Europos gamybos įmonėmis.

Vaizdo įrašai skatina pamąstyti apie ekonomikos ir visuomenės sąsajas bei gyvenimo ir darbo sąlygas skirtingose pasaulio vietose. Atliekant šią užduotį mokiniams siūloma išsamiau pasidomėti Europoje taikomomis darbo santykių reguliavimo teisinėmis normomis ir parengti trumpą vaizdo klipą šia tema.

2 užduoties idėja kilo iš „Pasaulio šokolado meistrų" konkurso, skirto skatinti šokolado meistrų kūrybiškumą, suteikiant platforma būsimiems virėjams iš viso pasaulio, kurioje jie atskleidžia savo talentus. Pratimo veiklomis siekiama suteikti žinių apie konkursą ir paskatinti mokinius pamąstyti apie bendrųjų kompetencijų reikšmę šiame kontekste.

3 užduotyje siūloma panagrinėti lyčių lygybės temą, analizuojant moterų skaičių geriausių restoranų virtuvėse. Gali atrodyti keista, kad moterų, kurios visada buvo Europos kultūros ir šeimos gastronomijos tradicijų sergėtojos, beveik nebeliko garsiausiose pasaulio virtuvėse. Mokiniai, rengdami žurnalistinį straipsnį šią tema, skatinami panagrinėti tai kultūriniu bei socialiniu aspektu.

Pratimo tikslai:

- Skatinti domėjimąsi įvairiomis meno išraiškos formomis.
- Pagilinti žinias Europos darbuotojų teisių srityje.
- Skatinti domėjimąsi lyčių lygybės klausimais.

Veiklas, aprašytas šiame pratime, siūlome integruoti į

#kultūros pažinimo

#užsienio kalbos

#darbo teisės

#istorijos

#informacinių technologijų

#ekonomikos

mokomuosius dalykus.

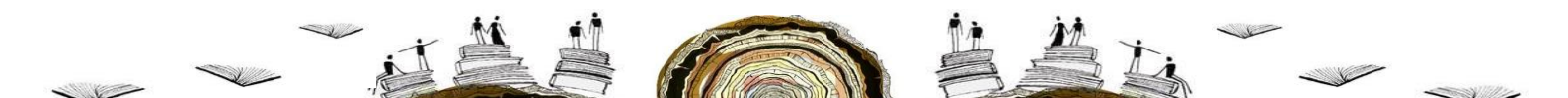

PRATIMO EIGA
1 užduotis „Tamsioji šokolado gamybos pusė“

Reikalingos priemonės: interneto ryšys, kompiuteris, projektorius, video medžiagos apdorojimo kompiuterinė programa (Movie Maker ar kt.), popierius, rašikliai.

1 etapas

Užduotis skirta bendram klasės darbui.

Pasiūlykite mokiniams pažiūrėti 2 vaizdo įrašus, susijusius su šokolado tema.

1. TED-Ed vaizdo įrašą „Šokolado istorija” (ang. “The history of chocolate”), kuriame pasakojama šokolado istorija, trumpai apžvelgiant ir darbo išnaudojimo kakavos plantacijose temą.
2. 2009 m. Mike Mistrati filmo „Tamsioji šokolado pusė“ (ang. “The Dark Side of Chocolate”) ištrauką, kuriame pasakojama apie vaikų išnaudojimą tarptautinėje šokolado pramonėje. Šis dokumentinio filmas skatina pamąstyti apie šiuolaikinis socialinius, ekonominius, teisinius ir politinius modelius, globalią plėtrą bei tvarumo koncepciją.

Peržiūrėjus vaizdo įrašus, siūlome klasėje organizuoti diskusiją, kurioje kartu su mokiniais bus aptariami šie klausimai (priklausomai nuo mokomojo dalyko ir tikslų, diskusija gali vykti anglų kalba):

- Kuriuose pasaulio regionuose vyksta vaikų darbo išnaudojimas, kurį savo dokumentiniame filme atskleidžia Miki Mistrati?
- Kokia didžiųjų tarptautinių šokolado bendrovių pozicija vaikų išnaudojimo atžvilgiu atskleidžiama šiame dokumentiniame filme?
- Kokios, Jūsų nuomone, yra trumpalaikės, vidutinės ir ilgalaikės trukmės tokio vaikų darbo pasekmės?
- Kokie, Jūsų nuomone, galimi šios situacijos sprendimai?

Paprašykite mokinių parengti trumpą esė aptarta tema.
Priklausomai nuo mokomojo dalyko ir tikslų, esė gali būti rengiamas anglų kalba.

Veiklos rezultatas.
Klasės diskusija ir parengtas esė.

Atlikdami šias veiklas mokiniai pagilins žinias apie šokolado istoriją, paliečiant vaikų išnaudojimo tarptautinėje šokolado pramonėje klausimus, taip pat patobulins šias bendrąsias kompetencijas:

Raštingumo kompetencija, tobulinant įgūdžius:

- mąstyti kritiškai;
- atskirti ir naudoti skirtingų tipų šaltinius, ieškoti informacijos, ją rinkti ir apdoroti, naudotis pagalbinėmis priemonėmis, žodžiais ir raštu formuluoti argumentus ir įtikinamai juos dėstyti atsižvelgiant į kontekstą.

Daugiakalbystės kompetencija, tobulinant įgūdžius:

- plėsti ir turtinti užsienio kalbos žodyną;
- suprasti, reikšti ir aiškinti faktus ir mintis užsienio kalba;

- tikslingai panaudoti vaizdo medžiagą užsienio kalba.

Pilietiškumo kompetencija, tobulinant įgūdžius:

- pritaikyti turimas žinias, susijusias su individu, grupe, darbo organizacijomis, visuomene, ekonomika ir kultūra.

Kultūrinio sąmoningumo ir raiškos kompetencija, tobulinant įgūdžius:

- atpažinti įvairius idėjų perteikimo tarpusavyje būdus, kuriais naudojasi skaitmeninių tekstų autoriai, dalyviai ir auditorija.

2 etapas

Antroje užduotyje siūlome mokiniams panagrinėti Europos Komisijos Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties norminius dokumentus, atskleidžiančius Europos darbuotojų darbo teisių pagrindus, ir parodyti kaip jų reguliavimas skiriasi nuo kitų pasaulio šalių, ypač tų apie kurias pasakojama Miki Mistrati dokumentiniame filme.

Padalinkite mokinius į grupes ir paprašykite savarankiškai Europos Komisijos tinklalapyje paieškoti informacijos apie ES darbuotojų teisių sistemą šiose srityse: sauga ir sveikata ir darbe; lygios vyrų ir moterų galimybės; apsauga nuo diskriminacijos; darbo teisė.

Remiantis rasta informacija paskatinkite mokinius parengti trumpą vaizdo klipą apie darbuotojų teises, akcentuojant šiuos tris aspektus: teisingas darbo užmokestis; saugi darbo aplinka; darbo ir asmeninio gyvenimo balansas.

Kaip pavyzdį mokiniams galima parodyti šį vaizdo įrašą: „Europos socialinių teisių ramstis: sąžiningos darbo sąlygos" (angl. European Pillar of Social Rights: Fair working conditions).

Darbą siūlome atlikti Movie Maker, VideoLAN, Avidemux ar kt. programa.

Nuotrauka: „Europos socialinių teisių ramstis: sąžiningos darbo sąlygos" (angl. European Pillar of Social Rights: Fair working conditions) vaizdo įrašomo mentinės ekrano kopijos

Veiklos rezultatas.
Parengtas vaizdo klipas apie darbuotojų teises.

Atlikdami šias veiklas mokiniai pagilins žinias Europos darbo teisės srityje, taip pat patobulins šias bendrąsiais kompetencijas:

Raštingumo kompetencija, tobulinant įgūdžius:
- mąstyti kritiškai;
- atskirti ir naudoti skirtingų tipų šaltinius, ieškoti informacijos, ją rinkti ir apdoroti, naudotis pagalbinėmis priemonėmis, žodžiais ir raštu formuluoti argumentus ir įtikinamai juos dėstyti atsižvelgiant į kontekstą.

Daugiakalbystės kompetencija, tobulinant įgūdžius:
- suprasti, reikšti ir aiškinti faktus ir mintis užsienio kalba;
- plėsti ir turtinti užsienio kalbos žodyną.

Skaitmeninė kompetencija, tobulinant žinias, įgūdžius:
- kurti skaitmeninį turinį;
- naudoti skaitmenines technologijas siekiant bendradarbiavimo su kitais, atliekant užduotis kūrybiškai ir inovatyviai, įvertinant technologijų teikiamas galimybes, jų ribotumą, poveikį ir riziką;
- naudotis skaitmeninėmis technologijomis siekiant aktyvaus pilietiškumo, bendradarbiavimo su kitais ir kūrybiškumo siekiant asmeninių, socialinių tikslų.

Pilietiškumo kompetencija, tobulinant žinias ir nuostatas:
- pritaikyti turimas žinias, susijusias su individu, grupe, darbo organizacijomis, visuomene, ekonomika ir kultūra.

3 etapas.

Papiloma užduotis

Pasiūlykite mokinimas parengti trumpą sukurto video klipo pristatymą ir kartu su mokiniais paskelbkite juos mokyklos naudojamoje socialinio tinklo paskyroje. Kartu su mokiniais aptarkite – kas yra jūsų sukurtos medžiagos tikslinė grupė, kas ją galėtų sudominti / atkreipti jos dėmesį? Atlikdami šią užduotį paskatinsite mokinius tobulinti verslumo kompetencijai priskiriamus įgūdžius – efektyviai bendrauti ir derėtis su kitais bei įveikti neapibrėžtumą, neaiškumą ir riziką priimant pagrįstus sprendimus.

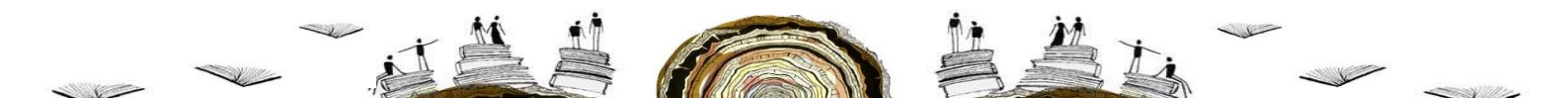

2 užduotis „Pasaulio šokolado meistrų talentas“

Reikalingos priemonės: interneto ryšys, kompiuteris, vaizdo projektorius.

Pristatykite mokiniams „Pasaulio šokolado meistrai” tinklapį ir oficialią šokolado meistrų varžybų svetainę. Parinkite keletą vaizdo įrašų, kuriuose pristatomi interviu su dalyviais (svetainėje yra nuorodą į Youtube kanalą) ir pristatykite juos mokiniams.

Peržiurėję įrašus, padiskutuokite kartu su mokiniais šiais klausimais:

- Kokie yra šio konkurso tikslai?
- Kokia yra šio konkurso istorija?
- Kas gali dalyvauti konkurse?
- Kokios sąlygas dalyviai turi įvykdyti norint dalyvauti konkurse?
- Kokia yra bendrųjų kompetencijų reikšmė sėkmingam pasirodymui šiame konkurse?

Veiklos rezultatas. Diskusija, paremta informacija apie pasaulio šokolado meistrų konkursą.

Atlikdami šias veiklas mokiniai pagilins žinias apie šokoladą, kaip formą išreikšti menines idėjas, taip pat patobulins šias bendrąsiais kompetencijas:

Raštingumo kompetencija, tobulinant įgūdžius:

- atskirti, suprasti ir interpretuoti faktus bei nuomones, pateiktus rašytine ir žodine forma;
- tikslingai panaudoti surastą vaizdo, garso ir skaitmeninę medžiaga gimtąja ar užsienio kalba, pademonstruoti nagrinėjamos temos aspekto suvokimą ir tarpkultūrines kompetencijas.

Kultūrinio sąmoningumo ir raiškos kompetencija, tobulinant įgūdžius ir nuostatas:

- domėtis skirtingomis pasaulio kultūromis;
- suprasti ir gebėti aktyviai įsitraukti į įvairiais kultūrų pažinimo praktikas.

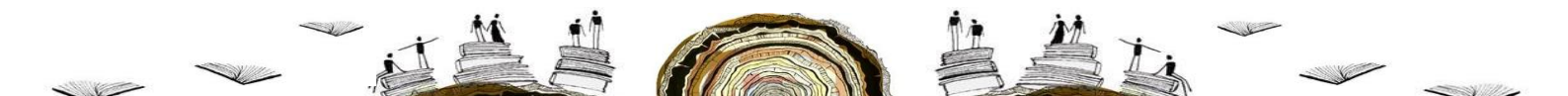

3 užduotis „Ar egzistuoja lyčių lygybė turizmo sektoriuje?“

Reikalingos priemonės: interneto ryšys, kompiuteris.

Veiklos rezultatas.
Parengtas žurnalistinio stiliaus straipsnis lyčių lygybės maitinimo sektoriuje tema.

1. Užduotį siūlome organizuoti kaip individualų mokinių darbą. Pasiūlykite mokiniams panagrinėti šiuos straipsnius (anglų kalba):
   - „Kodėl tiek nedaug moterų virėjų?” (The Guardian/ “Why are there so few female chefs”)
   - „Kodėl profesionalų virtuvėse dominuoja vyrai?”(BBC news: “Why are our professionals kitchens still male dominated?”)
   - „Kodėl dauguma geriausių virėjų yra vyrai?” (The Herald: “Why most top chefs are men”)
   - „Kodėl nėra moterų suši šefių?” (ZAGAT: “Why Are There No Female Sushi Chefs?”)

Priklausomai nuo mokomojo dalyko, jo tikslų ir mokinių pasirengimo lygio gali būti parenkami atitinkami straipsniai ir lietuvių kalba.

2. Paprašykite mokinių įvardinti pagrindines perskaitytų straipsnių problemas.

3. Paprašykite mokinių remiantis perskaityta informacija, parengti trumpą konkrečią problemą nagrinėjantį straipsnį lyčių lygybės tema, pateikiant ateities perspektyvas.
   Straipsnis gali būti rašomas lietuvių ar užsienio kalba priklausomai nuo mokomojo dalyko ar keliamų dalyko tikslų.

Atlikdami šias veiklas mokiniai pagilins žinias lyčių lygybės srityje, taip pat patobulins šias bendrąsiais kompetencijas:

Raštingumo kompetencija, tobulinant įgūdžius:
- skaityti ir tinkamai suprasti raštu pateiktą informaciją;
- kritiškai įvertinti rastą informaciją, kuria naudojantis formuojami užduoties kontekstą atitinkantys teiginiai.

Daugiakalbystės kompetencija, tobulinant įgūdžius:
- skaityti, suprasti ir rengti tekstus užsienio kalba.

Asmeninė, socialinė ir mokymosi mokytis kompetencija, tobulinant įgūdžius:
- sutelkti dėmesį, įveikti sudėtingas užduotis, kritiškai mąstyti ir priimti sprendimus.

Kultūrinio sąmoningumo ir raiškos kompetencija, tobulinant įgūdžius ir nuostatas:
- domėtis skirtingomis pasaulio kultūromis;
- suprasti ir gebėti aktyviai įsitraukti į įvairiais kultūrų pažinimo praktikas.

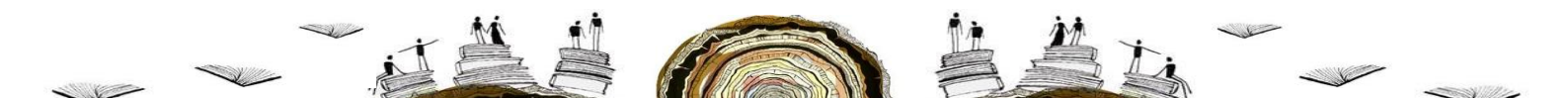

ŠALTINIAI

Tamsioji šokolado gamybos pusė

1. TEDx kalba apie šokoladą https://ed.ted.com/lessons/the-history-of-chocolate-deanna-pucciarelli Video medžiagoje pristatoma šokolado istorija, aptariami kiti susiję klausimai ir informacijos šaltiniai

   „Tamsioji šokolado pusė" (ang. The Dark Side of Chocolate) (2009) - Miki Mistrati dokumentinis filmas apie prekybą žmonėmis ir vaikų išnaudojimą tarptautinėje šokolado pramonėje.

   Europos Komisijos Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties (angl. Employment, Social affairs and Inclusion) tinklapis

   Vaizdo įrašas „Europos socialinių teisių ramstis: sąžiningos darbo sąlygos" (angl. European Pillar of Social Rights: Fair working conditions) - Europos Komisijos parengtas reklaminis vaizdo įrašas, kuriame trumpai pristatomos pagrindinės sąvokos: sąžiningas atlyginimas, saugi darbo vieta, darbo ir asmeninio gyvenimo balansas.

Papildomi informacijos šaltiniai:

2. „Harkin-Engel protokolas: Kakavos pupelių ir išvestinių jų produktų auginimo ir perdirbimo protokolas" pagal TDO (Tarptautinė darbo organizacija) konvenciją Nr. 182 dėl vaikų ir suaugusiųjų priverstinio darbo panaikinimo kakavos ūkiuose Vakarų Afrikoje.

3. Plačiau apie šią tema: „Tarptautinės darbo organizacijos veiklos standartai" https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/publication/wcms_672549.pdf

4. Norėdami daugiau sužinoti ir pasidalinti su mokiniais informacija apie vaizdo įrašų kūrimą, galite pasinaudoti šia nuoroda - wikiHow - Make a video.

Pasaulio šokolado meistrų talentas

Pasaulio šokolado meistrų konkursas – konkursas šokolado meistrų kūrybiškumo skatinimui.
https://www.worldchocolatemasters.com/ – tai talentų platforma būsimiems konditerijos meistrams iš viso pasaulio.

Ar egzistuoja lyčių lygybė turizmo sektoriuje?

Žurnalistinių straipsnių ciklas (anglų kalba) apie vyrų ir moterų lygias galimybes maitinimo sektoriuje:
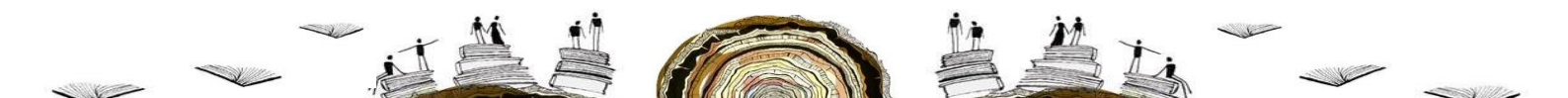
- „Kodėl tiek nedaug moterų virėjų?“ (The Guardian: “ Why are there so few female chefs”)
- „Kodėl profesionalų virtuvėse dominuoja vyrai?“ (BBC news: “Why are our professionals kitchens still male dominated?”)
- „Kodėl dauguma geriausių virėjų yra vyrai?“ (The Herald: “Why most top chefs are men”)
- „Kodėl nėra moterų suši šefių?“ (ZAGAT: “Why Are There No Female Sushi Chefs?”)